

OIKEUSGURU 2019 monivalintatehtävät

Monivalinnat (max. 8 pistettä)

1. Mihin seuraavista tapauksista voidaan soveltaa kuluttajansuojalakia?

- a) 90-vuotias Tove osti 2 800 euroa maksavan pölynimurin ovelta ovelle kiertävältä, vain yhtä imurimerkkiä tarjoavalta kauppiaalta. Tove katui hankintaa jo samana iltana.
- b) 18-vuotias Aapeli osti perustamalleen kahvilayritykselle tukusta syöntikypsinä mainostettuja mangoja. Mangot olivat raakoja, ja Aapelin kahvilan asiakkaat jäivät ilman mangosmoothieta.
- c) 14-vuotias lina osti matkapuhelimen kiinalaisesta verkkokaupasta. Puhelimen valikot olivat ainoastaan kiinaksi eikä puhelimeen voinut asentaa ulkopuolisia ohjelmia.
- d) 10-vuotias Patrik osti luokkatoveriltaan pelikonsolin pelatakseen Fortnitea. Konsoli vioittui pian kaupanteon jälkeen.

2. Suomen eduskunta sääti vuonna 2018 niin sanottuja kevytautoja koskevan lain, jonka oli tarkoitus tulla voimaan marraskuussa 2019. Euroopan komissio antoi elokuussa 2019 Suomelle huomautuksen, minkä vuoksi lain voimaantuloa jouduttiin lykkäämään vuoteen 2020. Mikä seuraavista väittämistä pitää paikkansa?

- a) Komissio antoi huomautuksen, koska haluaa direktiivien avulla puuttua Suomen sisäisiin asioihin.
- b) Komissio antoi huomautuksen, koska laki oli ajokorttidirektiivin vastainen.
- c) Komissio antoi huomautuksen, koska Euroopan Unionin tuomioistuin on kieltänyt mopoautot.
- d) Komissio antoi huomautuksen, koska henkilöautoilu edistää ilmastonmuutosta.

3. 18-vuotias opiskelija Mikko on solminut elämänsä ensimmäisen asuinhuoneistoa koskevan vuokrasopimuksensa. Mikä seuraavista väittämistä pitää paikkansa?

- a) Sopimuksen sitovuuden periaatteen mukaan Mikon ja hänen vuokranantajansa tulee poikkeuksetta noudattaa vuokrasopimusta ehtojen mukaisesti, ja he ovat kaikissa olosuhteissa sidottuja siihen koko vuokrasopimuksen voimassaoloajan.
- b) Sopimusvapauden periaatteen mukaisesti he voivat tehdä sopimuksen halutun sisältöisenä ilman mitään rajoituksia.
- c) Mikko ja vuokranantaja allekirjoittavat sopimuksen 9.9.2019 ja sopimus alkaa 1.10.2019. Sopimus sitoo heitä sopimuksen allekirjoituspäivästä alkaen.
- d) Myös Mikon huoltajien tulee allekirjoittaa vuokrasopimus, koska he maksavat vuokran Mikon opiskeluaikana.

4. Suomi on valtiona sitoutunut oikeusvaltioperiaatteeseen. Suomen perustuslain (731/1999) 2.3 §:ssä säädetään: ”Julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin, ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia.” Mikä seuraavista väitteistä on vastoin oikeusvaltioperiaatetta?

- a) 16-vuotias lukiolainen Tuovi syyllistyy kahteen rikokseen murtautumalla koulun tietojärjestelmään ja levittää entisen poikaystävänsä yksityisyydensuojaan kuuluvia tietoja.
- b) Tuomari lieventää rikoksesta annettavaa rangaistusta, koska tuomittu kaupunginjohtaja on kunnan vaikutusvaltaisimpia henkilöitä ja hänen metsästyskaverinsa.
- c) Opetusministeriön virkamies syyllistyy eläinsuojelurikokseen jättämällä lemmikkinsä vaille ruokaa ja juomaa siten, että se menehtyy.
- d) Koska 16-vuotiaan lukiolaisen huoltajien tulot ylittävät tulorajat, Kelan virkailija ei myönnä hänelle oppimateriaalilisää, vaikka opiskelijan huoltajat eivät suostu antamaan hänelle rahaa oppimateriaaleihin.

5. Laitisen perheessä riideltiin. Kotona asuva 17-vuotias lukiolainen Kati vaati huoltajiaan hankkimaan hänelle uuden pelikonsolin, sillä muuten hän ei voisi pelata juuri julkaistua uutuuspeliä. Huoltajat kieltäytyivät vedoten perheen taloustilanteeseen. Mikä seuraavista vaihtoehdoista on lainsäädännön mukainen?

- a) Kati ilmoitti ottavansa yhteyttä viranomaisiin, sillä huoltajien elatusvelvollisuus velvoittaa heitä hankkimaan konsolin.
- b) Kati ilmoitti lähtevänsä kotoa, sillä lapsilisän maksamisen päätyttyä hän ei ole enää huoltajien holhouksen alainen.
- c) Kati ilmoitti ostavansa konsolin itse ansaitsemillaan kesätyörahoilla.
- d) Isä ilmoitti, ettei Katille enää tarjota kotona ruokaa, jos hänellä kerran on varaa ostaa konsoli kesätyörahoillaan.

6. Eräessä talousvaikeuksista kärsivässä kunnassa alettiin pohtia koulujen määrän vähentämistä. Paikallisen sanomalehden toimittaja sai selville, että kunnan virkamiehet esittävät kunnanhallitukselle kunnan ainoan lukion lakkauttamista. Viikkoa ennen hallituksen kokousta huolestuneet lukiolaiset ottivat yhteyttä valmistelusta vastaavaan virkamieheen saadakseen tietää esityksen perusteet, jotta voisivat laatia vastineen lukion säilyttämisen puolesta. Missä seuraavista tilanteista virkamies loukkaa hallintolaissa määriteltäviä hyvän hallinnon periaatteita?

- a) Virkamies ilmoittaa lukiolaisille, ettei valmistelussa oleva asia kuulu heille, eikä aio antaa tietoja. Hän jatkaa, että luultavasti nuorten opettaja on yllyttänyt heitä ottamaan yhteyttä virkamieheen.
- b) Virkamies toimittaa lukiolaisille kunnanhallituksen kokouksen esityslistan liitteineen. Hän ohjeistaa toimittamaan mahdollisen vastineen kunnanviraston kirjaamoon määräaikaan mennessä sekä antaa nuorille yhteystietonsa siltä varalta, että he kaipaavat lisätietoja.
- c) Lukiolaisten yhteydenotto on vahingossa mennyt naapurikunnan kirjaamon sähköpostiin. Kirjaamossa työskentelevä virkamies huomaa asian ja siirtää lukiolaisten yhteydenoton heidän kotikuntaansa käsiteltäväksi.
- d) Virkamies ilmoittaa lukiolaisille, että hän on siirtynyt toisen työnantajan palvelukseen. Hän antaa ystävällisesti lukiolaisille uuden vastuuhenkilön yhteystiedot ja neuvoo olemaan yhteydessä häneen.

7. Kahdeksaluokkalainen Erkki sai osa-aikaisen kesätyön paikallisessa kahvilassa. Ennen työn aloittamista Erkki pyysi kahvilan omistajaa laatimaan hänelle työsopimuksen tai antamaan kirjallisesti tietoa työn ehdoista. Omistaja kieltäytyi todeten, ettei miesten kesken papereita tarvita. Koulujen alettua omistaja vaati Erkkiä tekemään iltavuoroja koulupäivän jälkeen puoleen yöhön asti, vaikka Erkki kertoi menevänsä kahdeksaksi kouluun. Kun Erkki lopulta kieltäytyi iltavuoroista, omistaja kirjoitti Facebookin päivityksen, jossa hän haukkui Erkan laiskaksi työn vieroksujaksi. Mikä seuraavista vaihtoehtoista on kokonaisuudessaan lainsäädännön mukainen?

- a) Erkki kieltäytyy sovitusta työstä aiheettomasti. Työnantaja voi päättää tehdäänkö työsopimus suullisesti vai kirjallisesti, eikä työntekijällä ole oikeutta vaatia kirjallista tietoa.
- b) Koska Erkan oppivelvollisuus on kesken, hän ei saisi tehdä yli kahden tunnin työvuoroja koulupäivinä. Työnantajan tulisi antaa nuorelle työntekijälle kirjallinen selvitys työsopimuksen ehdoista. Omistaja voi syyllistyä kunnianloukkaukseen Facebook-kirjoituksessaan.
- c) Työsopimus on aina pakko tehdä kirjallisena. Kahvila ei saisi olla auki puoleen yöhön asti. Erkan huoltajat rikkovat velvollisuuttaan turvata lapsen tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi, kun eivät puutu Erkan työssäkäyntiin kouluvuoden aikana.
- d) Työnantajan tulisi antaa nuorelle työntekijälle kirjallinen selvitys työsopimuksen ehdoista. Omistajan somekirjoitus voi täyttää rikoksen tunnusmerkit. Erkki ei kuitenkaan saa kieltäytyä hänelle osoitetusta työstä.

8. Lukiolaisten Mirjamin ja Kalevin seurustelusuhde on päättymässä. Mirjami haluaisi koostaa suosituille Instagram-tililleen kuvia heidän hyvistä ja huonoista hetkistään. Kalevi kuitenkin ilmoittaa, ettei kuvia hänestä saa julkaista. Mirjami päättää julkaista niin paljon kuvia kuin lainsäädännön mukaan on mahdollista. Mikä seuraavista väittämistä pitää paikkansa?

- a) Mirjami voi julkaista kaikki haluamansa kuvat, myös intiimimmät, sillä hän on omasta mielestään kysynyt luvan kuvaushetkellä.
- b) Mirjami voi julkaista Kalevista myös kuvia, joissa tämä on alusvaatteissa tai näyttää jostain syystä hölmöltä. Kuvien ottajana Mirjamilla on juridinen oikeus päättää niiden julkaisusta.
- c) Mirjami voi julkaista kuvia itsestään ja Kalevista julkisilla paikoilla, kuten koulun juhlissa tai uimarannalla otettuja kuvia. Lisäksi hän voi julkaista itsestään mitä kuvia haluaa.
- d) Mirjami ei voi julkaista mitään kuvia Kalevista, koska Kalevillä on perusoikeuksien mukainen oikeus kieltää julkaisemasta niitä.

Oikeusguru 2020 alkukilpailu 11.11.2020

1. Monivalintatehtävät (yhteensä 8 p.)

1.1. Yhtiö Lucky Laki Oy:n johto suunnittelee yrityksen strategiaa vuodelle 2021. Mitä seuraavista sen on pakko osakeyhtiölain mukaan huomioida osakeyhtiön toiminnan tavoitteita asettaessaan? Yhtiöllä ei ole yhtiöjärjestyksessä osakeyhtiölain mukaisesta vähimmäissisällöstä poikkeavia määräyksiä.

- a) Pyrkimys tuottaa voittoa osakkeenomistajille.
- b) Henkilöstön hyvinvoinnin kehittäminen.
- c) Yhtiön tuottamien päästöjen rajoittaminen.
- d) Uusien tuotteiden kehittäminen.

1.2. Suomen perustuslain (731/1999) 2.3 §:ssä säädetyn oikeusvaltioperiaatteen mukaisesti julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Missä seuraavista ei käytetä julkista valtaa?

- a) Opettaja poistaa häirikön luokasta.
- b) Kela ratkaisee opintotukihakemuksen.
- c) Yhdistys erottaa jäsenensä määräajaksi.
- d) Poliisi valvoo liikennettä mielenosoituksen aikana.

1.3. Mikä seuraavista tuomioistuimia koskevista väitteistä pitää paikkansa?

- a) Ensimmäisessä oikeusasteessa (ns. alioikeuksissa) ratkaistuista asioista valtaosa käsitellään seuraavassa vaiheessa kärjäoikeuksissa.
- b) Perustuslain 98 §:n mukaan yleisiä tuomioistuimia ovat korkein oikeus, hallinto-oikeudet ja kärjäoikeudet.
- c) Työtuomioistuin, markkinaoikeus ja vakuutusosasto ovat erityistuomioistuimia, jotka eivät ole pysyvästi koolla, vaan kokoontuvat vain tarvittaessa.
- d) Hallinto-oikeuden päätöksestä tehty valitus käsitellään vain, jos Korkein hallinto-oikeus (KHO) myöntää valitusluvan.

1.4. Joululähestyessä ja 16-vuotiaan lukiolaisen Repen lähipiirissä on tohinaa. Missä seuraavista tilanteista tehty oikeustoimi on pätemätön?

- a) Repe on sitä mieltä, että tarvitsee joululahjaksi uuden läppärim. Repen huoltajana toimiva isä sanoo kuitenkin, ettei Repe sitä tarvitse, sillä vanhakin on vielä ihan hyvä. Repe päättää nostaa tarvittavat varat rahastosta, jonne on tallettanut fillarilähetinä ansaitsemiaan rahoja.
- b) Repen 17-vuotias isosisko Sonya haaveilee ostavansa oman auton jouluksi. Sonyan huoltajana toimiva äiti sanoo, että se on ihan ok, sillä Sonyahan täyttää pian joulun jälkeen 18 vuotta ja saa ajokortinkin.

- c) Repen naapurinsetä Keke pohtii, että väärentäisikö vaimonsa Railin allekirjoituksen erääseen viralliseen asiakirjaan, kun Raili on pitkällä työmatkalla ja asia olisi kiva saada hoidettua ennen joulua. Keke päättää kuitenkin, että kyllä asia joutaa odottamaan Railin paluuseen.
- d) Suvun vanha kesämökki on alkanut käydä ahtaaksi. Repen mummi Terhi, joka on julistettu tuomioistuimen päätöksellä vajaavaltaiseksi, tekee hyvän diilin kunnanjohtaja Nenosen kanssa ja ostaa tältä suvulle uuden kesämökkikiinteistön sopuhintaan joulujuhlia varten.

1.5. Julkisuuslaissa (621/1999) säädetään julkisuusperiaatteesta. Mikä julkisuusperiaatetta koskeva väittämä ei pidä paikkaansa?

- a) Viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole lailla erikseen rajoitettu.
- b) Julkisuusperiaate on perustuslaissa säädetty oikeus.
- c) Jokaisella ihmisellä on oikeus saada tieto viranomaisen julkisesta asiakirjasta.
- d) Muut perusoikeudet, kuten yksityisyyden suoja, väistyvät aina julkisuusperiaatteen tieltä.

1.6. Vuokratyön tekeminen on Suomessa yleistynyt, kun esimerkiksi teollisuudessa, rakennuksilla, hotelleissa ja ravintoloissa sekä hoitoalalla on palkattu yhä enemmän työntekijöitä vuokratyötä välittävien yritysten kautta. Mikä seuraavista vuokratyöhön liittyvistä väittämistä pitää paikkansa?

- a) Vuokratyösuhteessa on kolme osapuolta - työntekijä, vuokrayritys ja työvoimaa käyttävä käyttäjäyritys - mutta työntekijä solmii työsopimuksen vain sen yrityksen kanssa, joka on vuokrannut hänet työntekijäksi vuokrayritykseltä.
- b) Vuokratyöntekijän työehdot saattavat olla erilaiset kuin saman työpaikan muilla työntekijöillä.
- c) Vastuu vuokratyöntekijöiden työturvallisuudesta sekä työn johtamisesta ja valvomisesta on vuokrayrityksellä.
- d) Käyttäjäyritys maksaa vuokratyöntekijän palkan ja huolehtii työntekijän perehdyttämisestä, kun taas vuokrayritys vastaa kaikista muista työläinsäädännössä säädettyistä työnantajan velvollisuuksista.

1.7. Ympäristövahingolla voidaan tarkoittaa esimerkiksi veden, ilman tai maaperän pilaantumista tai melua, tärinää, säteilyä, valoa, lämpöä tai hajua tai muuta vastaavaa häiriötä, mikä vuorostaan aiheuttaa vahingon. Ympäristövahinkojen korvaamisesta säädetyn lain mukaan ympäristövahinkojen korvausvastuu on ns. ankaraa vastuuta eli tuottamuksesta riippumatonta vastuuta. Mikä seuraavista väittämistä pitää paikkansa?

- a) Ankara vastuu tarkoittaa sitä, ettei vastuu edellytä esimerkiksi huolimattomuutta tai velvollisuuden laiminlyömistä.
- b) Ankara vastuu tarkoittaa sitä, että tapaukseen liittyvät vahingonkorvaukset voidaan tuomita vahingonkorvauslain määrittelemän enimmäismäärän mukaisiksi.
- c) Ankara vastuu tarkoittaa sitä, ettei vahingonkorvausvastuulla ole alaikärajaa.
- d) Ankara vastuu tarkoittaa sitä, että ympäristövahinko on aina korvattava rajoituksetta.

1.8. Taloyhtiön tärkein päättävä elin on yhtiökokous, joka muun muassa valitsee taloyhtiölle hallituksen. Hallituksen päätöksenteossa voi kuitenkin tapahtua virheitä. Mikä seuraavista hallituksen tekemiin virheisiin liittyvistä väittämistä ei pidä paikkaansa?

- a) Jos taloyhtiön hallitus on aiheuttanut virheellisellä päätöksellä taloyhtiölle vahinkoa, yhtiökokous voi päättää vaatia hallitukselta korvauksia yhtiölle aiheutuneista vahingoista.
- b) Jos yhtiökokous on ollut tietoinen hallituksen tekemästä virheestä ja silti yksimielisesti myöntänyt vastuuvapauden taloyhtiön johdolle, tämän jälkeen ilmenevä vahinko jää osakkeenomistajien maksettavaksi.
- c) Jos yhtiökokous ei myönnä virheitä tehneelle hallitukselle vastuuvapautta, hallituksen jäsenet joutuvat korvaamaan yhtiölle aiheutuneet kulut.
- d) Jos joku hallituksen jäsenistä on kirjannut eriävän mielipiteensä pöytäkirjaan, hän ei ole vastuussa virheestä.